

REPUBLIKA SLOVENIJA
DRŽAVNI SVET

Številka: 004-03/15-3/ EPA 483 - VII
Ljubljana, 9. 11. 2016

Državni svet Republike Slovenije je na 45. seji 9. 11. 2016 na podlagi druge alineje prvega odstavka 97. člena Ustave Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 33/91-I, 42/97, 66/00, 23/03, 69//04, 68/06 in 47/13), sprejel naslednje

M n e n j e

k Predlogu zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o volitvah v državni zbor (ZVDZ-C) - druga obravnava

Državni svet predloga zakona **ne podpira**.

Poslanec Državnega zbora Jani Möderndorfer (v nadaljevanju: predlagatelj) je predstavil paket volilne zakonodaje, ki želi za vse funkcionarje uvesti enotno ureditev. Gre za sistemsko ureditev, ki bo veljala za predsednika republike, poslance, predsednika vlade, ministre, župane, državne svetnike, poslance Evropskega parlamenta in občinske svetnike.

Predlog zakona je temeljni zakon, ker določa pogoje za izvolitev najvišjega neposredno izvoljenega predstavniškega telesa v državi in se glede nekaterih vprašanj subsidiarno in smiselno uporablja tudi pri drugih neposredno voljenih funkcionarjih, zato je bilo njegovo vsebino treba urediti ustavno pravno in pravno sistemsko skladno ter celovito in primerljivo.

Predlog zakona in celotni paket je bil v zakonodajno proceduro ponovno vložen spomladi 2015 in uživa širšo podporo koalicije in nekaterih opozicijskih strank ter poslancev. Soglasje izhaja iz strinjanja, da za javnega funkcionarja ne more kandidirati ali biti izvoljen posameznik, ki je bil pravnomočno obsojen na nepogojno kazen zapora za kaznivo dejanje, ki se preganja po uradni dolžnosti.

Državni svet se je seznanil s pripombami, ki jih je na predlog zakona imela Zakonodajno-pravna služba Državnega zbora in Vlada RS in kot je predlagatelj pojasnil državnim svetnikom, bodo zato pripravljene ustrezni amandmaji. Pripombe so se nanašale predvsem k poenotenju pravil za določanje pogojev za pridobitev oziroma prenehanje mandata funkcionarjev na vseh ravneh zaradi pravnomočne obsodbe za kaznivo dejanje. Predlagatelj je izpostavil, da bo z amandmaji za vse funkcije enotno predlagano, da posameznik ne bo mogel kandidirati za javne funkcije v primeru pravnomočne obsodbe za kaznivo dejanje z izrečeno nepogojno zaporno kaznijo, daljšo od 6 mesecev. Poleg omejevanja pasivne volilne pravice pa se enotno ureja tudi pogoje za pridobitev in prenehanje funkcije, pridobivanje podatkov o obsodbi na kaznivo dejanje in trajanje pravnih posledic obsodbe in prepoved retroaktivnosti kaznovanja.

Predlagatelj je pojasnil, da omejitev pasivne volilne pravice izhaja iz Ustave in določbe 2. odstavka 82. člena, v skladu s katerim zakon določa, kdo ne sme biti izvoljen za poslanca. Ustava pooblašča zakonodajalca, da sme pogoje instituta neizvoljivosti predpisati z zakonom. Pri omejitvi je treba spoštovati splošno načelo sorazmernosti. V skladu s tem so

dopustne le takšne omejitve pasivne volilne pravice, ki so v neposredni zvezi z legitimnim ciljem oziroma razlogom za njeno omejevanje; govorimo o varstvu koristi drugih oziroma o javni koristi. Treba je spoštovati tudi zakonik dobre prakse v volilnih zadevah Beneške komisije. Njihovo Poročilo o omejitvah volilne pravice zaradi obsodbe na kaznivo dejanje pravi, da je treba pri omejevanju pasivne volilne pravice upoštevati vrsto in težo kaznivega dejanja, dolžino zaporne kazni in trajanje same prepovedi. Prepoved kandidiranja je najbolj utemeljena v času trajanja zaporne kazni, kasneje se ta utemeljenost zmanjšuje. Kot je predlagatelj pojasnil državnim svetnikom so se pri omejitvi zato upoštevala kazniva dejanja, za katera je predpisana kazen zavora, ki se izreka za najhujša kazniva dejanja. Omejitev pasivne pravice ni trajna, ampak časovno omejena, do njenega izbrisa iz kazenske evidence in z zakonsko ali sodno rehabilitacijo, predlaga se, da velja enotno za 1 leto. Predlog zakona kot novost, skupaj s pripravljenimi amandmaji, uvaja predčasno prenehanje mandata oziroma nezmožnost opravljanja funkcije. Gre za zelo različne oblike nesposobnosti, ki jih je težko opredeliti, zato nova ureditev izhaja iz ustavne ureditve za predčasno razrešitev ustavnih sodnikov. S tem se zapolnjuje tudi pravna praznina pojma trajne nezmožnosti, ki ni nikjer definiran, za njegovo ugotavljanje tudi ni predpisan noben predhodni postopek in organ, ki bi slednje ustrezno presojal.

Predlog zakona uresničuje tudi odločbo Ustavnega sodišča glede enakih možnosti kandidiranja moških in žensk in zato se kvota, pod katero ne sme pasti število kandidatov ali kandidatki ali kandidatnih list, povišuje na 40 %. Ustavno sodišče je že 2011 ugotovilo, da so invalidom kršene pravice glede dostopnosti volišč in uporabe glasovalnih naprav in predlog zakona ureja to področje. Novela zakona in dodatno pripravljene amandmaji urejajo tudi problematiko glasovanja po pošti in zaveze države, dane organizaciji OVSE, da bo predstavnikom drugih držav in nevladnim institucijam omogočeno opazovanje volilnih postopkov pri nas.

Državni svet je izpostavil vprašanje o urejanju pravne praznine glede glasovanja po pošti, kjer je predlagano, da morajo biti ovojnice z glasovnicami iz tujine in glasovnice, ki so prispele k okrajni volilni komisiji po 19. uri na dan glasovanja, opremljene s poštnim žigom z datumom oziroma morajo imeti priloženo listino, iz katere je razviden datum njihove oddaje na pošto, sicer je glasovnica neveljavna. Državni svetniki so opozorili, da je pri glasovanju po pošti poleg datuma treba zapisati tudi uro, saj mora iz poštnega žiga izhajati tudi ura, drugače bi lahko nekdo oddal glasovnico po 19. uri, ko bi bili rezultati glasovanja že znani. Predlagatelj se je strinjal s pripombo in je Državnemu svetu pojasnil, da so z vloženimi amandmaji to rešili in zato ne bo dilem, kdaj je bila neka glasovnica oddana na pošto.

Državni svet je menil, da predlog zakona ustrezno ureja vprašanje odločbe Ustavnega sodišča o kršenju enakih pravic invalidom glede dostopnosti do volišč. Predlog zakona pravi, da morajo biti vsa volišča dostopna invalidom, hkrati pa določa tudi nekatere izjeme, ki bi po mnenju predlagatelja predstavljale še sprejemljivo breme za državo in dopusten poseg v pravice invalidov. Predlagatelj je pri tem državnim svetnikom pojasnil, da so glede na pripombe, ki jih je imela na tako predlagano rešitev Zakonodajno-pravna služba Državnega zbora in izhajajo iz odločbe Ustavnega sodišča, vložili ustrezne amandmaje, ki bodo določali, da morajo biti vsa volišča v državi urejena tako, da so dostopna invalidnim osebam in ne bodo predlagali več nobenih izjem od te ureditve.

* * *

Za poročevalca je bil določen državni svetnik Jernej Verbič.

Mitja Bervar, mag. manag.
predsednik